

U 6/2009 rd

Statsrådets skrivelse till Riksdagen om ett förslag till rådets rambeslut (om förebyggande och lösning av jurisdiktionstvister i straffrättsliga förfaranden)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen
översänds till Riksdagen Republiken
Tjeckiens, Republiken Polens, Republiken
Sloveniens och Konungariket Sveriges förs- lag av den 20 januari 2009 till rådets rambeslut om förebyggande och lösning av jurisdiktionstvister i straffrättsliga förfaranden samt en promemoria om förslaget.

Helsingfors den 19 februari 2009

Justitieminister *Tuija Brax*

Lagstiftningsdirektör Asko Välimaa

JUSTITIEMINISTERIET

PROMEMORIA

EU/2009/0550

FÖRSLAG TILL RÅDETS RAMBESLUT OM FÖREBYGGANDE OCH LÖSNING AV JURISDIKTIONSTVISTER I STRAFFRÄTTSLIGA FÖRFARANDE**1 Allmänt**

Republiken Tjeckien, Republiken Polen, Republiken Slovenien och Konungariket Sverige lade den 20 januari 2009 med stöd av artikel 31.1 punkt c och punkt d samt artikel 34.2 punkt b i fördraget om Europeiska unionen fram ett förslag till ett rambeslut om förebyggande och lösning av jurisdiktionstvister i straffrättsliga förfaranden.

Rambeslutet gäller situationer där två eller flera medlemsstater har behörighet att driva straffrättsliga förfaranden som gäller samma sakförhållanden. I förslaget ingår bestämmelser om förfarandet för informationsutbyte i situationer där det i en medlemsstat upptäcks att de sakförhållanden som omfattas av ett pågående straffrättsligt förfarande i den medlemsstaten har ett avgörande samband med en annan medlemsstat eller flera andra medlemsstater. Dessutom föreslås bestämmelser om hur medlemsstaterna ska förfara för att komma överens om den bäst lämpade jurisdiktionen då straffrättsliga förfaranden som omfattar samma sakförhållanden har börjat drivas i två eller flera medlemsstater. Syftet är att förebygga och lösa behörighetskonflikter och på så sätt undvika onödiga straffprocesser och domar som överlappar varandra.

Haagprogrammet för stärkt frihet, säkerhet och rättvisa antogs av Europeiska rådet vid dess möte i november 2004. I syfte att öka effektiviteten i lagföringen bör enligt programmet särskild uppmärksamhet ägnas möjligheterna att koncentrera lagföringen i gränsöverskridande multilaterala mål till en enda medlemsstat. I bakgrunden till förslaget till rambeslutet finns också kommissionens grönbok om behörighetskonflikter och ne bis in idem-principen i straffrättsliga förfaranden, KOM(2005) 696 slutlig. Den 16 januari

2006 lämnade statsrådet riksdagen en skrivelse om grönboken (E 134/2005 rd).

Denna promemoria baserar sig på dokumentet 5208/09 COPEN 7.

2 Huvudsakligt innehåll**Kapitel 1. Allmänna principer**

I artikel 1 i förslaget definieras syftet och tillämpningsområdet för rambeslutet. Genom rambeslutet fastställs den förfaranderam enligt vilken de nationella myndigheterna ska utbyta information om pågående straffrättsliga förfaranden när det gäller särskilda sakförhållanden. Avsikten är att ta reda på om det finns pågående parallella förfaranden för samma sakförhållanden i en annan medlemsstat eller i andra medlemsstater. Dessutom fastställs den förfaranderam enligt vilken medlemsstaternas nationella myndigheter ska inleda samråd för att nå en överenskommelse om vilken jurisdiktion som är bäst lämpad att driva straffrättsliga förfaranden när det gäller särskilda sakförhållanden som omfattas av jurisdiktionen i två eller flera medlemsstater. I rambeslutet fastställs även regler och allmänna kriterier som de nationella myndigheterna i medlemsstaterna ska beakta när de försöker nå en överenskommelse om den jurisdiktion som är bäst lämpad.

Enligt artikel 1 ska rambeslutet tillämpas på två olika situationer. För det första ska rambeslutet tillämpas när de behöriga myndigheterna i en medlemsstat som driver straffrättsliga förfaranden upptäcker att de sakförhållanden som är föremål för dessa förfaranden har ett avgörande samband med en annan medlemsstat eller flera andra medlemsstater och det är möjligt att de behöriga myndigheterna i den andra medlemsstaten

driver straffrättsliga förfaranden när det gäller samma sakförhållanden. För det andra ska rambeslutet tillämpas när myndigheterna i en medlemsstat på vilket annat sätt som helst blir medvetna om att de behöriga myndigheterna i en annan medlemsstat eller andra medlemsstater redan driver straffrättsliga förfaranden som gäller samma sakförhållanden. Avsikten är att rambeslutet inte ska tillämpas på s.k. negativa behörighetskonflikter, nämligen på situationer där ingen medlemsstat har fastställt att den har jurisdiktion när det gäller det misstänkta brottet. Rambeslutet ska inte heller tillämpas på förfaranden som inlett mot företag, om förfarandena avser tillämpning av Europeiska gemenskapens konkurrenslagstiftning. I artikeln preciseras desutom att rambeslutet inte ger en person några rättigheter som kan åberopas inför de nationella myndigheterna.

I artikel 2 definieras underrättande stat, svarande stat, pågående förfaranden, underrättande myndighet och svarande myndighet. Med underrättande stat avses enligt artikeln den medlemsstat vars behöriga myndigheter underrättar de behöriga myndigheterna i en annan medlemsstat eller uppmanar de behöriga myndigheterna i en annan medlemsstat att inleda direkta samråd. Med svarande stat avses den medlemsstat vars behöriga myndigheter underrättas eller av de behöriga myndigheterna i en annan medlemsstat uppmanas att inleda direkta samråd. Med pågående förfaranden avses straffrättsliga förfaranden, inklusive skedet före rättegång, som genomförs enligt nationell lagstiftning av behöriga myndigheter avseende särskilda sakförhållanden. Med underrättande myndighet avses den myndighet som enligt nationell lag är utsedd att underrätta de behöriga myndigheterna i en annan medlemsstat om ett pågående straffrättsligt förfarande, ta emot svar på sådana underrättelser och diskutera och nå fram till en överenskommelse med en behörig myndighet i en annan medlemsstat om vilken jurisdiktion som är bäst lämpad när det gäller särskilda sakförhållanden. Med svarande myndighet avses den myndighet som enligt nationell lag är utsedd att ta emot och besvara underrättelser om ett pågående straffrättsligt förfarande i en annan medlemsstat och att samråda och

nå fram till en överenskommelse med en behörig myndighet i en annan medlemsstat om vilken domstol som är bäst lämpad när det gäller de särskilda sakförhållandena.

Enligt artikel 3 ska varje medlemsstat underrätta rådets generalsekretariat om vilken myndighet som har utsetts till underrättande och svarande myndighet. En medlemsstat kan besluta att utse en enda myndighet till både underrättande och svarande myndighet. Efter att ha fått uppgifterna av de behöriga myndigheterna ska rådets generalsekretariat se till att samtliga medlemsstater och kommissionen får tillgång till uppgifterna och att de offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning.

Enligt artikel 4 ska den utsedda myndigheten vid varje skede av förfarandet kunna besluta att överföra de uppgifter som den har enligt rambeslutet till en annan nationell myndighet. Om uppgifterna överförs med stöd av artikeln, ska beslutet och kontaktuppgifterna för den myndighet som tilldelats uppgifterna omedelbart meddelas den underrättande eller svarande myndigheten i de berörda medlemsstaterna. Beslutet får verkan vid mottagandet av underrättelsen.

Kapitel 2. Informationsutbyte

I artikel 5 åläggs den underrättande myndigheten i en medlemsstat att underrätta den svarande myndigheten eller de svarande myndigheterna om straffrättsliga förfaranden, om myndigheterna i den nämnda staten upptäcker att de sakförhållanden som omfattas av pågående förfaranden har ett avgörande samband med en annan medlemsstat eller flera andra medlemsstater. Underrättelsen ska gälla den svarande myndigheten i den medlemsstat eller de svarande myndigheterna i de medlemsstater med vilken eller vilka sakförhållandena har ett avgörande samband. Underrättelsen ska göras så snart det är praktiskt möjligt. Avsikten är att ta reda på om den svarande medlemsstaten eller de svarande medlemsstaterna har inlett straffrättsliga förfaranden som gäller samma sakförhållanden. Skyldigheten att underrätta ska endast tillämpas på brott som enligt lagen i den underrättande staten kan

medföra frihetsstraff eller beslut om frihetsberövande åtgärd i minst ett år.

Enligt artikel 6 ska ett samband med en annan medlemsstat alltid anses vara avgörande, om handlingen eller en väsentlig del av denna som leder fram till brottet utfördes inom en annan medlemsstats territorium. I övriga fall ska beslutet om att ett visst samband med en annan medlemsstat anses vara avgörande tas från fall till fall. Vid prövningen ska då särskilt beaktas de allmänna kriterier som finns förtecknade i artikel 15.2.

Enligt artikel 7 ska den underrättande myndigheten kunna underrätta den svarande myndigheten på vilket sätt som helst som möjliggör skriftlig dokumentation så att den svarande staten kan fastställa underrättelsens äkthet. Om den svarande myndigheten inte är känd, ska den underrättande myndigheten göra alla efterforskningar som krävs för att få närmare besked om den svarande myndigheten från den svarande staten. Om den myndighet i den svarande staten som erhåller underrättelsen inte är den behöriga svarande myndigheten, ska denna översända underrättelsen till den behöriga myndigheten och underrätta den underrättande myndigheten om detta.

I artikel 8 föreslås bestämmelser om underrättelsens form och innehåll. Enligt punkt 1 ska underrättelsen innehålla följande uppgifter: uppgifter om den eller de nationella myndigheter som ansvarar för hanteringen av målet (punkt a), en beskrivning av de sakförhållanden som omfattas av underrättelsen om pågående förfaranden, inklusive arten av det avgörande sambandet (punkt b), i vilket skede förfarandena befinner sig (punkt c) och uppgifter om den misstänkte och/eller den åtalade om denna är känd och om offren, i tillämpliga fall (punkt d). Underrättelsen kan dessutom innehålla all annan relevant tilläggsinformation som relaterar till pågående förfaranden i den underrättande staten. För underrättelsen ska den underrättande myndigheten använda det formulär som ingår som bilaga till förslaget (formulär A).

I artikel 9 föreslås bestämmelser om svarets form och innehåll. Enligt artikeln ska svaret innehålla följande uppgifter: uppgifter om den eller de nationella myndigheter som

ansvarar eller ansvarade för målet, i tillämpliga fall (punkt a), huruvida förfaranden är pågående i den svarande staten avseende en del eller alla sakförhållanden som omfattas av underrättelsen och i vilket skede de befinner sig (punkt b), huruvida förfaranden har avslutats i den svarande staten avseende en del eller alla sakförhållanden som omfattas av underrättelsen, inklusive det slutliga avgörandets art (punkt c) och huruvida myndigheterna i den svarande staten avser att inleda egna straffrättsliga förfaranden avseende de specifika sakförhållanden som omfattas av underrättelsen, i tillämpliga fall (punkt d). Svaret kan dessutom innehålla all annan relevant tilläggsinformation, särskilt när det gäller särskilda sakförhållanden som också har samband med förfaranden i den svarande staten. När den svarande myndigheten besvarar en underrättelse ska den använda det formulär som ingår som bilaga till förslaget (formulär B).

Enligt artikel 10 ska en svarande myndighet besvara underrättelsen inom 15 dagar från datum för mottagandet. Om det behövs, kan tidsfristen förlängas med en ytterligare period på högst 15 dagar. Underrättelse om en sådan ytterligare förlängning ska dock lämnas inom den första tidsfristen 15 dagar. Om en svarande myndighet anser att uppgifterna från den underrättande myndigheten inte är tillräckliga, kan den inom den första tidsfristen begära att nödvändiga tilläggsuppgifter lämnas. Den svarande myndigheten kan fastställa en rimlig tidsfrist för mottagandet av tilläggsuppgifterna. Tidsfristen 15 dagar börjar löpa på nytt efter det att tilläggsuppgifterna har tagits emot.

Om den svarande myndigheten inte lämnar ett svar inom tidsfristen i artikel 10, ska den underrättande myndigheten enligt artikel 11 kunna vidta de åtgärder som den anser lämpliga för att göra den svarande staten uppmärksam på detta. Den underrättande myndigheten kan även lämna underrättelse om detta till Eurojust.

Kapitel 3. Direkta samråd

I artikel 12 förpliktas medlemsstaterna att i samband med att ett svar översänds eller efter översändandet inleda direkta samråd om

den jurisdiktion som är bäst lämpad, om jurisdiktionstvister upptäcks. Enligt artikeln ska samråd inledas, om det i en svarande stat redan pågår straffrättsliga förfaranden avseende en del eller alla sakförhållanden som omfattas av en underrättelse eller om myndigheterna i en svarande stat ämnar inleda sådana förfaranden. Direkta samråd ska också inledas, om den svarande myndigheten i fler än en medlemsstat har underrättats om samma pågående förfaranden. I det sistnämnda fallet ska den underrättande myndigheten ansvara för samordning av samråden. Också vid utebliven underrättelse ska underrättande och svarande myndigheter inleda direkta samråd om vilken jurisdiktion som är bäst lämpad, om medlemsstaterna på något annat sätt blivit medvetna om att parallella straffrättsliga förfaranden som gäller särskilda sakförhållanden pågår eller kommer att inledas.

I artikel 13 förpliktas underrättande och svarande myndigheter som inleder direkta samråd att underrätta varandra om alla viktiga åtgärder avseende förfaranden som de vidtar efter det att samråden har inletts.

Kapitel 4. Fastställande av den jurisdiktion som är bäst lämpad

I artikel 4 fastställs syftet med samråden. Det övergripande syftet med samråden är enligt artikeln att nå en överenskommelse om att de behöriga myndigheterna i en enda medlemsstat ska driva straffrättsliga förfaranden avseende samtliga sakförhållanden. I artikeln konstateras emellertid att det i vissa situationer kan vara lämpligare att driva straffrättsliga förfaranden i två eller flera medlemsstater, vilka avser olika sakförhållanden eller olika personer. Så förhåller det sig t.ex. i situationer där det redan pågår förfaranden i någon av medlemsstaterna avseende sakförhållanden som har samband men inte är identiska med de sakförhållanden som är föremål för samråd. Detsamma gäller de fall då det inte är praktiskt att driva straffrättsliga förfaranden i en enda medlemsstat, särskilt på grund av sakförhållandenas komplexitet eller antalet åtalade inblandade.

När det gäller att fastställa bäst lämpad jurisdiktion ska enligt artikel 15 en allmän pre-

sumtion gälla till förmån för att driva straffrättsliga förfaranden vid den jurisdiktion i den medlemsstat där merparten av brottsligheten ägt rum, vilket ska betraktas som den plats där merparten av de faktiska handlingarna har utförts av de inblandade personerna. När myndigheterna fastställer bäst lämpad jurisdiktion ska de enligt punkt 2 överväga andra faktorer, om dessa starkt talar för en annan domstol. I artikeln förtecknas de faktorer som ska ägnas särskild uppmärksamhet, bl.a. platsen där de åtalade befinner sig, de åtalades nationalitet eller bosättningsort, offrens avgörande intressen, de åtalades avgörande intressen och platsen för viktigt bevismaterial.

Artikel 16 gäller samarbete med Eurojust. Punkt 1 berättigar och punkt 2 förpliktar till samarbete. Enligt punkt 1 ska det stå varje nationell myndighet fritt att i varje skede av det nationella förfarandet samråda med Eurojust eller besluta att till Eurojust hänskjuta särskilda fall där frågan om bäst lämpad jurisdiktion väcks. Enligt punkt 2 ska en berörd medlemsstat hänskjuta fallet till Eurojust om det inte varit möjligt att nå en överenskommelse om bäst lämpad jurisdiktion eller om det inte varit möjligt att nå en överenskommelse inom tio månader efter det att direkta samråd inleddes. Skyldigheten gäller endast de fall som omfattas av Eurojusts behörighet.

I artikel 17 föreslås bestämmelser om förfarandet i fall där överenskommelse inte nåtts. Enligt artikeln ska medlemsstaterna underrätta Eurojust om orsakerna till misslyckandet med att nå en överenskommelse i de fall där överenskommelse inte har nåtts ens efter ingripande av Eurojust. Samma förfarande gäller i de fall som inte omfattas av Eurojusts behörighet när de direkta samråden slutade i oenighet eller en överenskommelse inte nåtts inom sex månader efter det att direkta samråd inleddes.

Kapitel 5. Övriga frågor

I artikel 18 föreslås bestämmelser om övrigt informationsutbyte. Enligt artikeln gäller att om en behörig myndighet i en medlemsstat blir medveten om att de sakförhållanden som är föremål för pågående eller kommande förfaranden i den medlem-

sstaten var föremål för förfaranden som slutgiltigt avgjorts i en annan medlemsstat, ska den myndigheten i den första staten kunna underrätta den svarande myndigheten i den andra medlemsstaten om situationen och översända all relevant information. Om den svarande myndigheten genom underrättelsen eller på något annat sätt blir medveten om att de sakförhållanden som var föremål för förfaranden som slutgiltigt avgjorts i dess medlemsstat, är föremål för pågående eller kommande förfaranden eller tidigare var föremål för pågående förfaranden i en annan medlemsstat, kan den svarande myndigheten överväga om den vill begära ytterligare information för att i vederbörlig ordning kunna bedöma möjligheten att ta upp målet på nytt i enlighet med nationell lag.

Kapitel 6. Allmänna bestämmelser och slutbestämmelser

I det sista kapitlet i förslaget ingår bestämmelser om språken i underrättelser (artikel 19), förslagens förhållande till andra rättsliga instrument och andra överenskommelser (artikel 20), genomförande (artikel 21), rapportering (artikel 22) och ikraftträdande (artikel 23).

Enligt artikel 20 ska medlemsstaterna oavsett rambeslutet få fortsätta att tillämpa de bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser som är gällande när rambeslutet träder i kraft och som gäller utbyte av information eller samråd om bäst lämpad jurisdiktion i fråga om särskilda sakförhållanden som omfattas av två eller flera medlemsstaters behörighet. Medlemsstaterna ska också få ingå bilaterala eller multilaterala avtal och överenskommelser efter det att rambeslutet har trätt i kraft. Enligt artikeln ska avtal och överenskommelser dock tillåtas bara i den mån de gör det möjligt att vidga rambeslutets syfte eller bidrar till att förenkla eller underlätta förfarandet enligt rambeslutet. Avtalen och överenskommelserna ska inte i något fall få påverka förbindelserna med de medlemsstater som inte är parter i dessa. Dessutom föreslås en bestämmelse enligt vilken rådets generalsekretariat och kommissionen ska underrättas om avtalen eller överenskommelserna.

3 Konsekvenser för lagstiftningen i Finland

Förslaget till rambeslut innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i Finland. I den nationella lagstiftningen i Finland finns inte några bestämmelser om skyldigheten att underrätta en annan stat om pågående rättsliga förfaranden. Lagstiftningen förpliktar inte heller till att samråda eller nå överenskommelse med en annan stat om att behandlingen ska koncentreras till den ena staten när rättsliga förfaranden avseende samma sakförhållanden är aktuella i båda staterna. Det att en annan medlemsstat driver straffrättsliga förfaranden avseende samma sakförhållanden utgör enligt lagstiftningen inte något hinder för att åtal ska kunna väckas i Finland. Enligt den nationella lagstiftningen kan endast en lagakraftvunnen dom som getts i en annan medlemsstat hindra att målet behandlas i Finland (1 kap. 13 § i strafflagen (39/1889)). Det förfarande som föreslås i förslaget till rambeslut är därför en ny form för internationellt straffrättsligt samarbete. Lagstiftningen måste alltså ändras för att rambeslutet ska kunna sättas i kraft i Finland.

Den gällande lagstiftningen förpliktar inte till att beakta de rättsliga förfaranden avseende samma sakförhållanden som pågår i någon annan medlemsstat, men den möjliggör detta. Enligt 4 § 2 mom. i förundersökningslagen (449/1987) behöver förundersökning inte göras, om en myndighet i enlighet med vad som bestäms i någon annan lag avstår från åtgärder för att ställa den skyldige under åtal för brott. Hänvisningen gäller t.ex. 1 kap. 8 § 1 punkten i lagen om rättegång i brottmål (689/1997). Lagrummet gäller situationer där åklagaren kan besluta om åtal-seftergift. Enligt punkten är det möjligt att förfara på detta sätt t.ex. när en rättegång ska anses oändamålsenlig med hänsyn till bl.a. ”andra omständigheter”. I enlighet med bestämmelsen kan en rättegång anses oändamålsenlig, om det i en annan medlemsstat redan pågår en rättegång som gäller samma sakförhållanden och samma person. I Finland är det alltså tänkbart att åklagaren kan besluta om åtal-seftergift på den grunden att

samma person redan är åtalad för samma gärning i en annan medlemsstat.

4 Förhållande till annan EU-lagstiftning

Den 16 december 2008 antog rådet ett beslut om förstärkning av Eurojust och om ändring av beslut 2002/187/RIF om inrättande av Eurojust för att stärka kampen mot grov brottslighet. Enligt artikel 13.7 punkt a i beslutet ska medlemsstaterna säkerställa att deras nationella medlem informeras om ärenden där det uppstått eller riskerar uppstå en behörighetskonflikt. Med stöd av artiklarna 6 och 7 kan de nationella medlemmarna och Eurojusts kollegium meddela icke bindande rekommendationer om till vilken medlemsstat åtgärderna med anledning av utredningen eller åtalet bör koncentreras eller hur behörighetskonflikter ska lösas. Så som konstateras i förslagets förklaringspromemoria står det föreslagna rambeslutet inte i strid med bestämmelserna i det nämnda beslutet om Eurojust, utan rambeslutet kompletterar regleringen enligt beslutet om Eurojust. Motsvarande ståndpunkt framfördes av Eurojusts representant i rådets arbetsgrupp i januari 2008.

5 Ålands behörighet

Enligt 5 kap. 27 § 23 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om rättskipning, förundersökning samt verkställighet av domar och straff.

6 Ekonomiska konsekvenser

De förfaranden för underrättelse och samråd som ska utformas genom rambeslutet kommer i någon mån att utöka arbetsmängden för de myndigheter som deltar i handläggningen av brottmål. Det beräknas att det för Finlands del förekommer bara några få fall per år där parallella straffrättsliga förfaranden har inletts i medlemsstaterna. Förfarandet enligt rambeslutet kommer sannolikt att öka förekomsten av fall av detta slag. Eventuellt extra arbete aktualiseras i första

hand för de myndigheter som deltar i förundersökning och åtalsprövning.

I förslaget till rambeslut regleras inte det praktiska förloppet för samrådsförfarandet, vilket innebär att det kan genomföras under fria former och med hjälp av tekniska förbindelser så att de finska myndigheterna t.ex. inte behöver resa till en annan medlemsstat. Förfarandet kräver alltså inte nödvändigtvis några betydande ekonomiska tilläggsresurser. Det kan däremot antas att förfarandet kommer att öka antalet fall där handläggningen av brottmålet avslutas i Finland och helt och hållet överförs till en annan medlemsstat för att slutföras där, vilket kommer att minska kostnaderna för handläggningen av ärenden i Finland. Med stöd av vad som anförts ovan beräknas det föreslagna rambeslutet inte ha några nämnvärda ekonomiska konsekvenser.

7 Behörighetsgrund och subsidiaritetsprincipen

Behörighetsgrunden för förslaget till rambeslut är artikel 31.1 punkt c och punkt d samt artikel 34.2 punkt b i fördraget om Europeiska unionen.

Syftet med rambeslutet är att utforma förfaranden för att förebygga och lösa behörighetskonflikter mellan medlemsstaterna. I enlighet med subsidiaritetsprincipen ingriper Europeiska unionen endast om medlemsstaterna inte ensamma kan uppnå ett planerat mål och målet bättre kan uppnås på unionsnivå. Eftersom målen med rambeslutet inte kan uppnås av medlemsstaterna ensamma måste unionen ingripa. Det föreslagna rambeslutet är därmed förenligt med subsidiaritetsprincipen.

8 De övriga medlemsstaternas ståndpunkter

Rådets arbetsgrupp har ställt sig positivt till målen med förslaget, men flera medlemsstater har betonat att rambeslutet inte bör ge upphov till ett system som blir en överdrivet stor administrativ belastning i förhållande till fördelarna. Det har därför föreslagits att inledandet av förfarandet och de möjligheter det ger bör vara förenade med större flexibilitet.

9 Institutionernas och övriga ståndpunkter

Europaparlamentet har ännu inte behandlat förslaget.

10 Nationell behandling och behandling inom EU

Förslaget har behandlats skriftligt av undersektionen för polissamarbete och straffrättsligt samarbete vid sektionen för rättsliga och inrikes frågor (sektion 7) den 4-11 februari 2009. Rådets arbetsgrupp har behandlat förslaget den 6-7 och 21-23 januari 2009.

11 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet förhåller sig positivt till strävandena att utforma en mekanism som innebär att jurisdiktionstvister mellan medlemsstaterna i straffrättsliga förfaranden kan lösas eller förebyggas i den mån det är möjligt. Det är sannolikt att antalet fall där flera medlemsstater har behörighet att handlägga samma brottmål kommer att öka. Det här beror delvis på att de nationella behörighetsreglerna för handläggning av brottmål är rätt så vidsträckta. Antalet samtidiga brottsutredningar i olika medlemsländer kommer eventuellt att öka till följd av nya och allt effektivare europeiska instrument för straffrättslig hjälp och samarbete med hjälp av vilka brott som har samband med varandra och som har brett ut sig över flera medlemsstaters territorier kan undersökas. Det är då viktigt att de straffrättsliga befogenheterna kan samordnas. Det är inte ändamålsenligt att samma fall utreds på flera platser inom Europeiska unionen. Upptäckt och samordning av parallella förfaranden främjar också principen *ne bis in idem*. Principen innebär förbud mot att döma en person

två gånger för samma gärning. Den nya mekanismen bör dock vara lätthanterlig och inte orsaka fördröjningar.

Den föreslagna grundläggande idén om ett förfarande i två steg (information och konsultation) för att fastställa den behöriga medlemsstaten kan i princip bifallas. Vid den fortsatta beredningen av förslaget gäller det att försöka se till att förfarandet blir tillräckligt smidigt så att det inte medför någon onödig administrativ belastning för myndigheterna. Myndigheterna bör även i fortsättningen vid behov kunna dra nytta av andra möjligheter till informationsutbyte och samordning mellan medlemsstaterna, t.ex. Eurojust och det europeiska rättsliga nätverkets kontaktpunkter. Även smidiga och etablerade bilaterala samarbetsarrangemang bör kunna bestå.

Vid den fortsatta beredningen av förslaget gäller det att se till att brottsutredning kan säkerställas oavsett förfarandet. Förslaget får inte leda till att brottsutredningen avbryts på grund av förfarandet i två steg eller att utredningen äventyras på grund av skyldigheten att underrätta. Det också viktigt för den misstänktes rättssäkerhet att utredningen fortgår utan avbrott.

Statsrådet anser det vara motiverat att gå in för att i enlighet med förslaget låta bli att utforma ett system där någon av Europeiska unionens institutioner på ett bindande sätt kan besluta vilken medlemsstat som är behörig. Kriterierna för att välja den behöriga medlemsstaten bör vara smidiga och styrande och tillämpas från fall till fall utifrån en grundläggande regel om ändamålsenlighet men även snabbhet. Redan skyldigheten att utbyta information och samråda kommer att bidra till att förebygga behörighetskonflikter, främja möjligheterna att nå en lösning i konfliktsituationer och ge mervärde.